UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

20 päivänä heinäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2001/23 – 1 artiklan 1 kohdan b alakohta – 2 artiklan 1 kohdan d alakohta – Yrityksen luovutus – Työntekijöiden oikeuksien turvaaminen – Soveltamisala – Käsitteet ”työntekijä” ja ”liikkeen luovutus”

Asiassa C-416/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Judicial da Comarca de Faro (Faron alioikeus, Portugali) on esittänyt 20.7.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**Luís Manuel Piscarreta Ricardo**

vastaan

**Portimão Urbis, E.M., S.A.**, selvitystilassa,

**Município de Portimão** ja

**Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão, E.M., S.A.,**

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja M. Safjan,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Luís Manuel Piscarreta Ricardo, edustajanaan M. Ramirez Fernandes, advogado,

– Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão E.M., S.A., edustajanaan R. Rosa, advogado,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ja S. Feio,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. França ja M. Kellerbauer,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/23/EY (EYVL 2001, L 82, s. 16) 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Luís Manuel Piscarreta Ricardo ja toisaalta kunnallinen yritys Portimão Urbis, E.M., S.A., selvitystilassa (jäljempänä Portimão Urbis), Município de Portimão (Portimãon kunta, Portugali) ja kunnallinen yritys Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão, E.M., S.A. (jäljempänä Emarp) ja joka koskee Piscarreta Ricardon irtisanomisen lainmukaisuutta.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *Unionin oikeus*

3 Direktiivillä 2001/23 kodifioitiin työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14.2.1977 annettu neuvoston direktiivi 77/187/ETY (EYVL 1977, L 61, s. 26), sellaisena kuin se oli muutettuna 29.6.1998 annetulla neuvoston direktiivillä 98/50/EY (EYVL 1998, L 201, s. 88; jäljempänä direktiivi 77/187).

4 Direktiivin 2001/23 johdanto-osan kolmannessa ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) On tarpeen huolehtia työntekijöiden suojasta sen varmistamiseksi, että heidän oikeutensa turvataan, kun työnantaja vaihtuu.

– –

(8) Oikeusvarmuuden ja avoimuuden vuoksi on ollut tarpeen, että luovutuksen oikeudellista käsitettä selkeytetään ottaen huomioon Euroopan [unionin] tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Selkeyttämisellä ei kuitenkaan ole muutettu direktiivin [77/187] soveltamisalaa sellaisena kuin se on Euroopan [unionin] tuomioistuimen tulkinnan mukaan.”

5 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”a) Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.

b) Jollei a alakohdasta ja tämän artiklan jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, tässä direktiivissä tarkoitettuna luovutuksena pidetään oman identiteettinsä säilyttävän taloudellisen yksikön luovuttamista, jolla tarkoitetaan pää- ja sivutoimisen taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi järjestettyä resurssikokonaisuutta.

c) Tätä direktiiviä sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin julkisiin tai yksityisiin yrityksiin riippumatta siitä, tavoittelevatko ne voittoa. Tässä direktiivissä tarkoitettuna luovuttamisena ei pidetä hallintoviranomaisten uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtoa hallintoviranomaiselta toiselle.”

6 Mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ”työntekijällä” tarkoitetaan ”henkilöä, jonka aseman työntekijänä asianomaisessa jäsenvaltiossa turvaa kansallinen palvelussuhdelainsäädäntö”.

7 Direktiivin 2001/23 2 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön työsopimuksen tai työsuhteen määritelmän osalta.

Jäsenvaltiot eivät saa kuitenkaan olla soveltamatta tätä direktiiviä työsopimukseen tai työsuhteeseen yksinomaan seuraavien seikkojen perusteella:

– –

b) työsuhteet määräytyvät määräaikaisessa tilapäisessä työsuhteessa olevien työntekijöiden työturvallisuuden ja -terveyden parantamisen edistämistä koskevien toimenpiteiden täydentämisestä 25 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/383/ETY [(EYVL 1991, L 206, s. 19)] 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun määräaikaisen työsopimuksen mukaisesti;

– –”

8 Direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Ne luovuttajan oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen seurauksena luovutuksensaajalle.”

9 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutus ei sellaisenaan ole peruste, jota luovuttaja tai luovutuksensaaja voi käyttää irtisanomiseen. Tämä säännös ei estä irtisanomisia työvoiman muutoksiin johtavista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta tiettyihin määriteltyihin työntekijäryhmiin, joita irtisanomissuoja ei jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaan koske.

2. Jos työsopimus tai työsuhde päätetään sen vuoksi, että luovutuksesta seuraa olennainen työehtojen muutos työntekijän vahingoksi, työnantajan katsotaan olevan vastuussa työsopimuksen tai työsuhteen päättämisestä.”

10 Direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto on pääpiirteissään samanlainen kuin direktiivin 77/187 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto.

### *Portugalin oikeus*

11 Työlain (Código do Trabalho) 285 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Mikäli yritys tai liike taikka yritys- tai liiketoiminnan osa, joka muodostaa liiketoimintakokonaisuuden, luovutetaan millä tahansa perusteella, työnantajan asemassa olevalle luovutuksensaajalle siirtyvät kyseessä olevien työntekijöiden työsopimuksiin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä vastuu työlainsäädännön rikkomisesta määrättävän sakon maksamisesta.

2. Luovuttaja vastaa yhteisvastuullisesti ennen luovutuspäivää syntyneistä velvoitteista vuoden ajan luovutuspäivästä.

3. Edeltävissä momenteissa säädettyä sovelletaan myös yrityksen, liikkeen tai liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnan siirtämiseen, luovuttamiseen tai palauttamiseen, jolloin luovuttamisen tai palauttamisen tapauksessa yhteisvastuussa on liiketoiminnan välitön aikaisempi harjoittaja.

4. Edellisten momenttien säännöksiä ei sovelleta sellaiseen työtekijään, jonka luovuttaja on ennen luovutusta siirtänyt toiseen liikkeeseen tai liiketoimintakokonaisuuteen 194 §:ssä tarkoitetulla tavalla pitäen tämän palveluksessaan, lukuun ottamatta luovutuksensaajan velvollisuutta maksaa työoikeuden rikkomisen tapauksessa määrättävät sakot.

5. Liiketoimintakokonaisuutena pidetään pää- ja sivutoimisen taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi järjestettyä resurssikokonaisuutta.

6. Edellä 1 momentin ja 3 momentin ensimmäisen osan säännösten rikkomista pidetään erittäin vakavana rikkomuksena.”

12 Työajan lyhentämisen tai työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vaikutuksia koskevassa työlain 295 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [Työajan] lyhentämisen tai [työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen] keskeytymisen ajan osapuolten, joilta ei edellytetä tosiasiallisia työsuorituksia, oikeudet, velvoitteet ja takeet pysyvät voimassa.

2. [Työajan] lyhentämisen tai [työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen] keskeytymisen aika otetaan huomioon ikälisiä laskettaessa.

3. [Työajan] lyhentämisellä tai [työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen] keskeytymisellä ei ole vaikutusta työsopimuksessa sovitun määräajan päättymiseen, eikä se estä kumpaakaan osapuolta päättämästä työsuhdetta asiaa koskevan yleisen lainsäädännön perusteella.

4. [Työajan] lyhentämisen tai [työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen] keskeytymisen päätyttyä osapuolten oikeudet, velvollisuudet ja takeet, jotka perustuvat tosiasiallisiin työsuorituksiin, palautuvat ennalleen.

5. Työnantaja, joka kieltäytyy ottamasta työntekijää takaisin tavanomaiseen työhön [työajan] lyhentämisen tai [työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen] keskeytymisen päätyttyä, syyllistyy vakavaan rikkomukseen.”

13 Työlain 317 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Palkattoman vapaan seurauksena työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttäminen keskeytyy edellä 295 §:ssä säädetyin vaikutuksin.”

14 Paikallista yritystoimintaa ja paikallishallintojen omistuksia koskevan säännöstön hyväksymisestä ja 29.12.2006 annetun lain nro 53-F/2006 ja 15.11.2011 annetun lain nro 55/2011 kumoamisesta 31.8.2012 annetun lain nro 50/2012 (Lei n.° 50/2012 aprova o regime jurídico da actividade empresarial local e das participações locais e revoga as Leis n.os 53-F/2006, de 29 de dezembro, e 55/2011, de 15 de novembro; Diário da República, 1. sarja, nro 169, 31.8.2012), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (jäljempänä RJAEL), paikallisten yritysten purkamista koskevassa 62 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jollei kaupallisista yhtiöistä annetun lain (Código das Sociedades Comerciais) 35 §:ssä säädetystä muuta johdu, paikallisten yritysten purkamispäätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa, jos kyse on jostakin seuraavista tilanteista:

– –

5. Työntekijöihin, jotka työskentelevät tosiasiallisesti jossakin 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa olevassa paikallisessa yrityksessä ja jotka eivät kuulu 27.2.2008 annetussa laissa nro 12-A/2008 tarkoitettujen liikkuvuutta edistävien keinojen soveltamisalaan, sovelletaan työsopimusjärjestelmää, jollei seuraavasta momentista muuta johdu.

6. Selvitystilassa olevat paikalliset yritykset voivat siirtää osuuksia omistaville julkisille yksiköille 27.2.2008 annetun lain nro 12-A/2008 58 §:n mukaisesti työsopimussuhteiset työntekijänsä ainoastaan, jos nämä työntekijät hoitavat toimintojen sisällyttämiseen tai sisäisesti hoidettavaksi siirtämiseen liittyviä tehtäviä ja jos heitä tarvitaan kyseisten tehtävien hoitamiseen.

– –

11. Edellä 6–10 momentissa säädettyä sovelletaan ainoastaan työntekijöihin, joilla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus ja jotka on otettu palvelukseen vähintään vuotta ennen paikallisen yrityksen purkamispäätöksen tekemistä ja joille yleisen edun mukaisen, toistaiseksi voimassa olevan oikeudellisen suhteen perustamisen tapauksessa ei ole maksettava minkäänlaista korvausta aikaisemman työpaikan menettämisestä.”

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

15 Portimãon kunta otti Piscarreta Ricardon toistaiseksi palvelukseensa matkailualan teknisiin tehtäviin lokakuussa 1999.

16 Piscarreta Ricardo luopui lokakuussa 2008 tehtävistään kyseisessä kunnassa työskennelläkseen toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella kunnallisessa yrityksessä Portimão Turis E.M., S.A. (jäljempänä Portimão Turis).

17 Portimãon kunta päätti maaliskuussa 2010 sulauttaa useita kunnallisia yrityksiä ja liitti Portimão Turisin Portimão Urbisiin. Kyseisestä ajankohdasta lähtien Piscarreta Ricardo työskenteli viimeksi mainitussa yrityksessä ensin hallintotehtävissä ja sitten johtajana.

18 Piscarreta Ricardo pyysi ja sai syyskuussa 2011 kahden vuoden palkattoman vapaan. Palkatonta vapaata pidennettiin hänen pyynnöstään heinäkuussa 2013 kahdella vuodella.

19 Portimãon kunta päätti lokakuussa 2014 purkaa Portimão Urbisin, jonka ainoa omistaja se oli. Portimãon kunta otti vastatakseen osasta kyseisen yrityksen toimintoja eli liikennejärjestelmän hallinnoinnista, taloudellisen kehityksen edistämiseen liittyvän infrastruktuurin, kuten tukkumyyntimarkkinoiden, messukeskuksen ja monitoimihallin hallinnoinnista sekä katukaupan ja perinteisten markkinoiden ja messujen hallinnoinnista.

20 Toinen osa Portimão Urbisin toiminnoista eli yhtäältä yleisten alueiden hallinnointi, mukaan lukien niihin liittyvä mainostoiminta, yleisten katualueiden käyttäminen ja maanpäällinen ja maanalainen julkinen pysäköinti sekä toisaalta kunnan omaisuuden hallinnointi ja koulutus-, sosiaali-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tuotanto eli Portimãon kaupunginteatterin, koulutusmaatilan, Manuel Teixeira Gomes -talon ja kokoontumistilojen toiminta ulkoistettiin Emarpille, jonka ainoa omistaja Portimãon kunta myös oli.

21 Kyseisten päätösten perusteella osa Portimão Urbisin työntekijöistä sisällytettiin ”yleisen edun mukaista luovutusta koskevaan sopimukseen”, ja Portimãon kunta otti heidät näin välittömästi palvelukseensa. Toiseen osaan työntekijöistä sovellettiin ”sopimusaseman luovutusta”, ja Emarp otti heidät palvelukseensa.

22 Piscarreta Ricardoa ei kuitenkaan sisällytetty edellisessä kohdassa mainittuihin toimintojen sisäisesti hoidettavaksi ottamista koskeviin suunnitelmiin eikä niiden ulkoistamissuunnitelmiin vaan hänelle ilmoitettiin, että hänen työsopimuksensa oli päättynyt Portimão Urbisin toiminnan lopullisen päättymisen seurauksena.

23 Niinpä Piscarreta Ricardo saattoi asian ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tämän toteamaan hänen irtisanomisensa lainvastaiseksi ja vetosi siihen, että Portimão Urbisin liiketoiminta oli luovutettu Portimãon kunnalle ja Emarpille.

24 Portimão Urbis, Emarp ja Portimãon kunta vastustavat näkemystä. Ne esittävät, että koska Piscarreta Ricardo oli palkattomalla vapaalla eikä siis tosiasiallisesti hoitanut tehtäviään, hänen työsopimustaan ei voitu siirtää kummallekaan luovutuksensaajista. Niiden mukaan luovutusta ei myöskään ollut tapahtunut, sillä Portimão Urbis purettiin lain nojalla ja sen toiminta päättyi tämän seurauksena.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo yhtäältä, että pääasiassa tulkintakysymykset koskevat sitä mahdollisuutta, voidaanko työntekijän, joka ei tosiasiallisesti hoida tehtäviään esimerkiksi työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vuoksi, katsoa kuuluvan direktiivin 2001/23 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun työntekijän käsitteen piiriin. Se pohtii tässä yhteydessä sitä, voidaanko pääasian kantajan kanssa tehtyyn voimassa olevaan työsopimukseen perustuvat Portimão Urbisin oikeudet ja velvollisuudet katsoa siirretyn Portimãon kunnalle ja Emarpille kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

26 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää epävarmana, voidaanko RJAEL:n 62 §:n 5, 6 ja 11 momentin katsoa siinä säädettyjen edellytysten vuoksi olevan sopusoinnussa direktiivin 2001/23 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa.

27 Tästä syystä Tribunal Judicial da Comarca de Faro (Faron alioikeus, Portugali) on päättänyt lykätä ratkaisun antamista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sovelletaanko [direktiivin 2001/23] 1 artiklaa ja erityisesti sen [1 kohdan] b alakohtaa esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kunnan täytäntöönpanoelimen päätöksen mukaisesti kunnallinen yritys (jonka ainoana omistajana on kunta) puretaan, minkä jälkeen sen hoitamista toiminnoista vastaavat osittain kunta ja osittain toinen kunnallinen yritys (jonka toimialaa on muutettu tässä tarkoituksessa ja joka on niin ikään kunnan kokonaan omistama), eli voidaanko katsoa, että tällaisissa olosuhteissa on tapahtunut mainitussa direktiivissä tarkoitettu liikkeen luovutus?

2) Onko katsottava, että [direktiivin 2001/23] 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu työntekijän käsite kattaa työntekijän, joka ei tosiasiallisesti työskentele (erityisesti sen vuoksi, että hänen työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttäminen on keskeytynyt), ja että siten työsopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvoitteet siirtyvät luovutuksensaajalle mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti?

3) Onko unionin oikeuden valossa hyväksyttävää, että työntekijöiden siirtymiselle liikkeen luovutuksen yhteydessä asetetaan RJAEL:n 62 §:n 5, 6 ja 11 momentissa säädetyn kaltaisia rajoituksia muun muassa työsuhteen tyypin tai keston perusteella?”

## Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

### *Ensimmäinen kysymys*

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään olennaisilta osin, onko direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluu tilanne, jossa kunnallisen yrityksen, jonka ainoa omistaja on kunta ja joka puretaan kyseisen kunnan toimeenpanoelimen päätöksellä, toiminnot siirretään osittain mainitulle kunnalle sen itsensä välittömästi hoidettaviksi ja osittain toiselle tätä varten perustetulle kunnalliselle yritykselle, jonka ainoa omistaja on myös sama kunta.

29 Aluksi on todettava, että direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla kyseistä direktiiviä sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin julkisiin tai yksityisiin yrityksiin riippumatta siitä, tavoittelevatko ne voittoa. Saman säännöksen mukaan kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna luovuttamisena ei sen sijaan pidetä hallintoviranomaisten uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtoa hallintoviranomaiselta toiselle.

30 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevassa oikeustoimessa osa kunnallisen yrityksen toiminnoista siirrettiin kunnalle ja osa toiselle kunnalliselle yritykselle.

31 Tässä yhteydessä on aluksi mainittava, ettei kyseisen oikeustoimen yhteydessä se, että luovuttaja oli kunnallinen yritys ja luovutuksensaajat kunta ja toinen kunnallinen yritys, ole itsessään esteenä direktiivin 2001/23 soveltamiselle mainittuun oikeustoimeen.

32 Unionin tuomioistuin on nimittäin jo todennut, ettei se, että luovuttaja on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, voi olla esteenä sille, että kyse on direktiivin 2001/23 soveltamisalaan kuuluvasta luovutuksesta, riippumatta siitä, onko kyseinen oikeushenkilö julkisesta palvelusta vastaava julkinen yritys (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2015, Aira Pascual ja Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, 25 ja 26 kohta) tai kunta (ks. vastaavasti tuomio 20.1.2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Sitten on mainittava, että direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuodosta ilmenee, että kyseistä direktiiviä sovelletaan, jos luovutuksen kohteena on taloudellista toimintaa harjoittava yksikkö, riippumatta siitä, tavoitteleeko se voittoa.

34 Tässä yhteydessä on mainittava unionin tuomioistuimen todenneen, että taloudellisen toiminnan käsite kattaa kaiken toiminnan, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla. Taloudelliseksi toiminnaksi ei lähtökohtaisesti luokitella toimintaa, johon liittyy julkisen vallan käyttöä, mutta sellaiset palvelut, joilla edistetään yleistä etua ja joilla ei tavoitella voittoa mutta joilla kilpaillaan sellaisten toimijoiden tarjonnan kanssa, jotka tavoittelevat voittoa, voidaan luokitella direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetuksi ”taloudelliseksi toiminnaksi” (ks. vastaavasti tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, 43 ja 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Nyt käsiteltävässä asiassa Portimão Urbisin harjoittamat ja Portimãon kunnan ja Emarpin hoidettavakseen ottamat eri toiminnot, sellaisina kuin ne on kuvattu edellä 19 ja 20 kohdassa, eivät liity julkisen vallan käyttämiseen, joten ne voidaan luokitella direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetuksi ”taloudelliseksi toiminnaksi”.

36 Lisäksi on mainittava, että kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.

37 Tältä osin on vakiintuneessa oikeuskäytännössä todettu, ettei tämän säännöksen sisältöä voida määrittää ainoastaan sanamuotoon perustuvan tulkinnan avulla. Direktiivin 2001/23 eri kieliversioiden välillä olevien erojen ja sopimukseen perustuvan luovutuksen käsitteen osalta toisistaan poikkeavien kansallisten lainsäädäntöjen vuoksi unionin tuomioistuin on tulkinnut tätä käsitettä riittävän joustavasti direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi, eli kuten sen kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, työntekijöiden aseman turvaamiseksi työnantajan vaihtuessa (ks. vastaavasti tuomio 20.1.2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Niinpä unionin tuomioistuin on todennut, että se, että luovutus perustuu julkisyhteisön yksipuolisiin päätöksiin eikä tahdonilmaisujen yhtymiseen, ei tee direktiivin 2001/23 soveltamista mahdottomaksi (tuomio 29.7.2010, UGT-FSP, C-151/09, EU:C:2010:452, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Tästä seuraa, ettei se, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen luovutus perustuu kunnallisen yrityksen purkamiseen kyseisen kunnan toimeenpanoelimen päätöksellä, ole itsessään esteenä sille, että kyse on direktiivissä 2001/23 tarkoitetusta luovutuksesta, koska oikeustoimeen liittyy työnantajan vaihtuminen.

40 On vielä mainittava, että direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että jotta kyseistä direktiiviä sovellettaisiin, luovutuksen kohteena on oltava taloudellinen yksikkö, joka säilyttää identiteettinsä sen jälkeen, kun se on siirretty uudelle työnantajalle (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2014, Amatori ym., C-458/12, EU:C:2014:124, 30 kohta).

41 Tässä yhteydessä on otettava huomioon kaikki pääasiassa kyseessä olevalle oikeustoimelle luonteenomaiset seikat, joihin kuuluu muun muassa se, millaisesta yrityksestä tai liikkeestä on kysymys, onko rakennusten ja irtaimiston kaltaista aineellista liikeomaisuutta luovutettu, minkä arvoinen aineeton omaisuus on luovutushetkellä ollut, onko pääosa henkilöstöstä otettu uuden työnantajan palvelukseen, onko asiakaskunta siirtynyt liiketoiminnan mukana ja se, miten samankaltaista ennen luovutusta ja sen jälkeen harjoitettu liiketoiminta on ollut, sekä vielä se, kuinka pitkän ajan liiketoiminta mahdollisesti on ollut keskeytyneenä. Nämä seikat ovat kuitenkin ainoastaan osatekijöitä siinä kokonaisharkinnassa, joka asiassa on tarpeen, eikä niitä siksi saa arvioida erillisinä (tuomio 26.11.2015, Aira Pascual ja Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, kohta 32).

42 Tämän vuoksi kullekin kyseisistä arviointiperusteista annettava painoarvo välttämättä vaihtelee sen mukaan, millaisesta liiketoiminnasta on kysymys, ja jopa kyseisessä yrityksessä, liikkeessä tai liiketoiminnan osassa käytettyjen tuotantomenetelmien tai toimintatapojen mukaan (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2015, Aira Pascual ja Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, 33 ja 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Unionin tuomioistuin on myös todennut, ettei pelkästään sen perusteella, että taloudellisen yksikön taloudellinen toiminta siirtyy toiselle yksikölle, voida päätellä, että viimeksi mainittu yksikkö on säilyttänyt identiteettinsä. Näin on siksi, ettei yksikön voida katsoa muodostuvan pelkästään harjoitetusta toiminnasta. Yksikön identiteetti muodostuu nimittäin useista toisistaan erottamattomista seikoista, kuten sen henkilökunnasta, johdosta, työn organisoinnista, sen toimintatavoista tai sen käytössä mahdollisesti olevista tuotantovälineistä (ks. vastaavasti tuomio 20.1.2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, 41 kohta).

44 Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että merkityksellisenä tekijänä luovutetun yksikön identiteetin säilymisen kannalta ei ole pidettävä työnantajan luovutetuille tuotannontekijöille asettaman erityisen organisaation säilymistä vaan sitä, että näiden eri tuotannontekijöiden välillä vallitseva toiminnallinen riippuvuussuhde ja niiden toisiaan täydentävä luonne säilyvät. Tällaisen

toiminnallisen yhteyden säilyminen luovutettujen tuotannontekijöiden välillä mahdollistaa sen, että luovutuksensaaja voi käyttää näitä tuotannontekijöitä, vaikka ne luovutuksen jälkeen sisällytetäänkin uuteen ja erilaiseen organisaatiorakenteeseen, samanlaisen tai vastaavanlaisen taloudellisen toiminnan jatkamiseksi (tuomio 12.2.2009, Klarenberg, C-466/07, EU:C:2009:85, 46–48 kohta ja tuomio 9.9.2015, Ferreira da Silva e Brito ym., C-160/14, EU:C:2015:565, 33 ja 34 kohta). Tästä seuraa, ettei se, että taloudellinen yksikkö on purettu ja sen toiminnot siirretty kahdelle muulle yksikölle, ole itsessään este direktiivin 2001/23 soveltamiselle.

45 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava edellä 41–44 kohdassa mainittujen seikkojen valossa, onko luovutetun yksikön identiteetti säilynyt pääasian tilanteessa.

46 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluu tilanne, jossa kunnallisen yrityksen, jonka ainoa omistaja on kunta ja joka puretaan kyseisen kunnan toimeenpanoelimen päätöksellä, toiminnot siirretään osittain mainitulle kunnalle sen itsensä välittömästi hoidettaviksi ja osittain toiselle tätä varten perustetulle kunnalliselle yritykselle, jonka ainoa omistaja on myös sama kunta, jos kyseessä olevan yrityksen identiteetti säilyy luovutuksen jälkeen, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava.

### *Toinen kysymys*

47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään olennaisilta osin sitä, kuuluuko pääasian kantajan kaltainen henkilö, joka ei työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vuoksi tosiasiallisesti hoida tehtäviään, direktiivin 2001/23 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisen työntekijän käsitteen soveltamisalaan ja onko työsopimukseen perustuvien oikeuksien ja velvoitteiden katsottava pääasian kaltaisessa tilanteessa siirtyneen luovutuksensaajalle kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

48 Aluksi on mainittava, että mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan työntekijänä pidetään henkilöä, jonka asema työntekijänä turvataan asianomaisessa jäsenvaltiossa kansallisella työlainsäädännöllä.

49 Sitten on mainittava, että – kuten itse direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä alakohdan sanamuodosta ilmenee – direktiivillä taattava suoja koskee ainoastaan työntekijöitä, joilla on työsopimus tai työsuhde jo luovutuksen ajankohtana (määräys 15.9.2010, Briot, C-386/09, EU:C:2010:526, 27 kohta).

50 Oikeuskäytännössä on vahvistettu direktiivillä 2001/23 sittemmin kodifioidun direktiivin 77/187 osalta, että jollei erityissäännöksistä muuta johdu, kyseiseen direktiiviin voivat omaksi edukseen vedota ainoastaan ne työntekijät, joiden työsopimus tai työsuhde on voimassa luovutuksen tapahtuessa, jolloin työsopimuksen tai työsuhteen voimassaoloa on arvioitava kansallisen lainsäädännön mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden direktiivin 77/187 pakottavien säännösten noudattamista, jotka koskevat työntekijöiden suojelemista irtisanomiselta luovutuksen vuoksi (määräys 15.9.2010, Briot, C-386/09, EU:C:2010:526, 28 kohta).

51 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että vaikka pääasian kantaja oli Portimão Urbisin purkamisajankohtana toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa siihen, hän ei kyseisenä ajankohtana tosiasiallisesti hoitanut tehtäviään, koska oli palkattomalla vapaalla, mistä pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan seuraisi hänen työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytyminen.

52 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on täsmentänyt, että kyseisen lainsäädännön mukaan työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen ajan ne osapuolten oikeudet, velvoitteet ja takeet, jotka eivät edellytä tosiasiallisia työsuorituksia, pysyvät voimassa. Niinpä kyseisellä lainsäädännöllä suojataan pääasian kantajan kaltaista työntekijän asemassa olevaa henkilöä, joka ei tosiasiallisesti hoida tehtäviään työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vuoksi, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tutkittava.

53 Ellei kyseisessä tutkimisessa muuta ilmene, tästä seuraa, että tällaisen henkilön työsopimukseen perustuvat oikeudet ja velvoitteet siirtyvät direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti luovutuksensaajalle yrityksen luovutuksen seurauksena.

54 Toiseen kysymykseen on edellä mainittujen seikkojen perusteella vastattava, että pääasian kantajan kaltainen henkilö, joka ei työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vuoksi tosiasiallisesti hoida tehtäviään, kuuluu direktiivin 2001/23 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisen työntekijän käsitteen soveltamisalaan, jos häntä suojataan kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä työntekijänä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava. Ellei kyseisessä tutkimisessa muuta ilmene, hänen työsopimukseensa perustuvien oikeuksien ja velvoitteiden on katsottava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa siirtyneen luovutuksensaajalle kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

### *Kolmas kysymys*

55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko direktiiviä 2001/23 tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan tiettyjä muun muassa työsopimuksen tyyppiä ja kestoa koskevia rajoituksia työntekijän oikeuksien säilymiselle paikallisen yrityksen luovutuksen yhteydessä.

56 Tässä yhteydessä on muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 16.7.2015, Sommer Antriebs- und Funktechnik, C-369/14, EU:C:2015:491, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan edellytyksenä paikallisen yrityksen työntekijöiden siirtämiselle on muun muassa vähintään vuosi ennen kyseisen yrityksen purkamiseen johtaneen päätöksen tekemisajankohtaa tehty toistaiseksi voimassa oleva työsopimus.

58 Kuten edellä 16 kohdassa muistutetaan, Piscarreta Ricardolla oli Portimão Urbisin purkamisajankohtana useita vuosia ennen kyseistä ajankohtaa tehty toistaiseksi voimassa oleva työsopimus.

59 SEUT 267 artiklan toisesta kohdasta ilmenee, että kansallinen tuomioistuin voi koska tahansa esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksen unionin toimielimen säädöksen tulkinnasta, jos se katsoo, että tätä seikkaa koskeva unionin tuomioistuimen ratkaisu on tarpeen, jotta se voi antaa ratkaisunsa.

60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole kuitenkaan selittänyt syitä, joiden vuoksi se katsoo, että vastaus sen unionin tuomioistuimelle esittämään kysymykseen on tässä yhteydessä tarpeen sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Erityisesti on mainittava, ettei se ole selittänyt, miltä osin kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä ja edellä 57 kohdassa yksilöityjä rajoituksia sovelletaan Piscarreta Ricardon tilanteeseen.

61 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, ettei kolmatta ennakkoratkaisukysymystä voida ottaa tutkittavaksi.

## Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/23/EY 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluu tilanne, jossa kunnallisen yrityksen, jonka ainoa omistaja on kunta ja joka puretaan kyseisen kunnan toimeenpanoelimen päätöksellä, toiminnot siirretään osittain mainitulle kunnalle sen itsensä välittömästi hoidettaviksi ja osittain toiselle tätä varten perustetulle kunnalliselle yritykselle, jonka ainoa omistaja on myös sama kunta, jos kyseessä olevan yrityksen identiteetti säilyy luovutuksen jälkeen, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava.**

2) **Pääasian kantajan kaltainen henkilö, joka ei työsopimuksestaan johtuvien velvoitteiden täyttämisen keskeytymisen vuoksi tosiasiallisesti hoida tehtäviään, kuuluu direktiivin 2001/23 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisen työntekijän käsitteen soveltamisalaan, jos häntä suojataan kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä työntekijänä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava. Ellei kyseisessä tutkimisessa muuta ilmene, hänen työsopimukseensa perustuvien oikeuksien ja velvoitteiden on katsottava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa siirtyneen luovutuksensaajalle kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.**

3) **Tribunal Judicial da Comarca de Faron esittämä kolmas kysymys jätetään tutkimatta.**

Allekirjoitukset